

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 13CoP/7/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6321202735
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Štolcová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:6321202735.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Zuzany Štolcovej a členov senátu JUDr. Márie Dubcovej a JUDr. Jána Burika, v právnej veci manžela A. B., nar. XX. XXXXXXX XXXX, trvale bytom C. XXX/X, D., proti manželke A. A. B., E. F., nar. XX. XXXXXXX XXXX, trvale bytom C. XXX/X, B., zastúpenej právnym zástupcom JUDr. Rudolfom Gunišom, advokátom, so sídlom F. XX, B., o návrhu manžela na rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému A. B., nar. XX. XXXXXXX XXXX a k maloletej A. B., nar. XX. XXXX XXXX, obaja bytom ako manželka, v konaní zastúpené opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Brezne, za účasti prokurátora Krajskej prokuratúry Banská Bystrica, so sídlom Partizánska cesta 1, 975 62 Banská Bystrica, o odvolaní manžela proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica, pracovisko Brezno č.k. BR-1P/83/2021-680 zo dňa 27. septembra 2023

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, pracovisko Brezno č.k. BR-1P/83/2021-680 zo dňa 27. septembra 2023 vo výrokoch I., II., III., IV., V., VI., VII. odvolaním nenapadnutých z o s t á v a n e d o t k n u t ý .

Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, pracovisko Brezno č.k. BR-1P/83/2021-680 zo dňa 27. septembra 2023 v napadnutom výroku VIII., ktorým styk otca s maloletým A. B., nar. XX. XXXXXXX XXXX zakázal a IX., ktorým styk otca s maloletou A. B., nar. XX. XXXX XXXX zakázal, p o t v r d z u j e .

Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, pracovisko Brezno č. k. BR-1P/83/2021-680 zo dňa 27. septembra 2023 v napadnutom výroku X. o náhrade trov konania štátu a závislom výroku XI. z r u š u j e a v tejto časti v r a c i a v e c s ú d u p r v e j i n š t a n c i e n a d ě l š i e k o n a n i e .

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd výrokom I. manželstvo účastníkov (manžela a manželky) rozviedol. Výrokmi II. a III. maloletého A. na čas po rozvode manželstva zveril do osobnej starostlivosti matky s tým, že zastupovať maloletého a spravovať jeho majetok bude matka. Podľa výrokov IV. a V. maloletá A. sa na čas po rozvode manželstva zveruje do osobnej starostlivosti matky a zastupovať maloletú a spravovať jej majetok bude matka. Výrokom VI. okresný súd uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletého A. sumou 133,- Eur mesačne vždy do 15. dňa každého mesiaca vopred k rukám matky, počnúc právoplatnosťou výroku o rozvode a výrokom VII. uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletej A. sumou 133,- Eur mesačne vždy do 15. dňa každého mesiaca vopred k rukám matky, počnúc právoplatnosťou výroku o rozvode. Výrokom VIII. styk otca s maloletým A. zakázal a výrokom IX. styk otca s maloletou A. zakázal. Výrokom X. rozhodol, že štát má voči otcovi maloletých detí nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % vo výške, o ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. O nároku na náhradu trov prvoinštančného konania rozhodol výrokom XI. tak, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd v odsekoch 1. a 2. poukázal na návrh manžela v spojení s podaním zo dňa 20. decembra 2021, ktorým žiadal manželstvo s manželkou rozviesť, maloleté deti zveriť do striedavej starostlivosti rodičov.

3. V odseku 3. okresný súd uviedol, že manželka v písomnom vyjadrení s návrhom na rozvod súhlasila, nesúhlasila so striedavou starostlivosťou o maloletých, nakoľko manžel pracuje v cudzine, preto starostlivosť o domácnosť a o maloletých bola prevažne len jej pleciach a počas pobytu doma sa manžel maloletým nevenoval. Navyše manžel trpí psychickou poruchou, čo má vplyv na jeho správanie a reakcie. Navrhla oboch maloletých zveriť do jej osobnej starostlivosti a manžela zaviazat' prispievaním výživného mesačne vo výške 200,- Eur na každého maloletého zvlášť.

4. V odseku 4. okresný súd poukázal na stanovisko opatrovníka maloletých v správe zo sociálneho zisťovania, ktorý uviedol, že v opatere a starostlivosti matky neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Maloletí majú u matky vytvorené vhodné podmienky pre ich zdravý fyzický a psychický vývoj. Navrhol oboch maloletých zveriť do starostlivosti matky a otca zaviazat' prispievaním primeraného výživného. Maloletý sa otca bojí a nechce sa s ním stretávať, rovnako ako maloletá. Navrhol do konania prizvať znalca z odboru psychiatria za účelom posúdenia, či otec netrpí duševnou poruchou, v dôsledku ktorej by mohol ohroziť život alebo zdravie maloletých.

5. Okresný súd v odseku 5. odôvodnenia napadnutého rozsudku popísal rozsah vykonaného dokazovania výsluchom účastníkov konania, výsluchom maloletého A., malotej A., výsluchom znalcov, svedkov, listinnými dôkazmi obsiahnutými v súdnom spise, na základe čoho zistil skutkový stav, ktorý podrobne popísal v odsekoch 6., 7. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. V odsekoch 8. až 20. a 23. až 24. odôvodnenia napadnutého rozsudku popísal obsah vykonaných dôkazov. V odseku 21. a 22. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd uviedol, že odmietol vykonať dôkaz navrhnutý manželom a to vypočuť svedka A. B., nakoľko tento sa dvakrát na pojednávanie nedostavil a svedkyňu A. G. F., ktorá sa z pojednávania ospravedlnila, a to aj z dôvodu, že obe maloleté deti boli podrobené znaleckému dokazovaniu súdom pribratým znalcom.

6. V odseku 25. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd uviedol, že účastníci konania uzavreli manželstvo dňa XX. XXXXXXXX XXXX v B., ktoré manželstvo je zapísané v knihe manželstiev matričného úradu B., vo zväzku XX, roč. XXXX na strane XX, pod por. č. XX. Z manželstva účastníkov konania pochádzajú maloletý A. B., nar. XX. XXXXXXXX XXXX a maloletá A. B., nar. XX. XXXX XXXX. Z návrhu, listinných dôkazov a prednesov účastníkov vyplývalo, že u manželky i manžela ide o prvé manželstvo. Manželia mali spoločné bydlisko B., A. XXXX/XX do 22. septembra 2021. Manželka je zamestnaná s netto mesačným príjmom 1.170,- E4ur, manžel je zamestnaný v Nemecku s netto mesačným príjmom 1.235,- Eur.

7. Okresný súd aplikoval ustanovenie § 22, § 23 ods. 1 až 3, § 24 ods. 1 až 5, Čl. 5, § 25 ods. 1, 2, § 62 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 175 ods. 1, § 76 ods. 1 Zákona o rodine v spojení s § 217 ods. 1 veta prvá CSP, § 121 CMP a rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku.

8. Na základe vykonaného dokazovania mal okresný súd preukázané, že účastníci konania sú manželmi, z ich vzťahu pochádzajú dve maloleté deti.

9. Pokiaľ išlo o rozvod manželstva okresný súd mal bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že v minulosti nastal trvalý rozvrat manželských vzťahov; vzťahy medzi manželmi sú vážne narušené a trvale rozvrátené, manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia. Manželia v spoločnej domácnosti nežijú, spoločne nehospodária, nezabezpečujú starostlivosť o maloleté deti pochádzajúce z manželstva. Manželstvo účastníkov je dlhodobo len formálnym zväzkom bez plnenia akýchkoľvek spoločenských funkcií manželstva. Z uvedených dôvodov okresný súd manželstvo ako nefunkčné rozviedol, pričom ako dôvod rozvratu konštatoval nezhodu účastníkov konania na spôsob manželského spolužitia a rozdielnosť názorov manželov na manželstvo a manželské spolužitie, ako aj rozdielnosť pováh a rodinných hodnôt účastníkov konania.

10. Pokiaľ išlo o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým na čas po rozvode okresný súd oboch maloletých zveril do osobnej starostlivosti matky, u ktorej aj v súčasnosti sú v starostlivosti a v ktorej starostlivosti neboli zistené závažnejšie nedostatky, starostlivosť o maloletých je na dobrej úrovni. Obaja maloletí sú na toto výchovné prostredie zvyknutí. Pokiaľ manžel návrhom žiadal maloletých zveriť do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, tak okresný súd uviedol, že pri výkone jeho práce, ktorá je mimo územia Slovenska je tento návrh fakticky nevykonateľný, naviac obaja maloletí pri svojej výpovedi prejavili vôľu byť pri matke, nemali záujem o striedavú starostlivosť. Otcova predstava, že deti budú bývať pri ňom a pri jeho družke počas jeho pobytu na Slovensku, nebola podľa okresného súdu momentálne v súlade so záujmom maloletých tak, ako to má na mysli písm. b) Čl. 5 Zákona o rodine, nakoľko toto prostredie, ale najmä osobu otcovej priateľky maloletí nepoznajú, teda nemôže takéto prostredie byť chápané ako bezpečné a stabilné, v ktorom sa dieťa zdržiava. Naviac závery znaleckého dokazovania z odboru psychológie boli jednoznačne v neprospech návrhu otca na zverenie maloletých do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Na základe týchto skutočností s prihliadnutím na záujem oboch maloletých detí daný Čl. 5 Zákona o rodine, okresný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokoch II. a IV. rozsudku.

11. Okresný súd zároveň určil, že matka bude maloletého A. zastupovať a spravovať jeho majetok, pričom za stavu, že otcovi zakázal styk s maloletým, tento nemôže svoje právo plnohodnotne bez kontaktu s maloletým a zohľadňovanie jeho záujmu vykonávať.

12. Pokiaľ išlo o určenie a výšku výživného, okresný súd vychádzal z odôvodnených potrieb maloletého A. a z možnosti a schopnosti majetkových pomerov manžela. Matka dieťaťa žiadala na maloletého A. výživné vo výške 300,- Eur mesačne, pričom napriek poučeniu na č.l. 417 spisu, ktoré prevzala dňa 28. apríla 2023 nepredložila žiadnu relevantnú listinu preukazujúcu výdavky na maloletého A.. Okresný súd v tomto prípade preto postupoval podľa veku maloletého, regiónu v ktorom žije, ale aj podmienkam primeraným rozvoju jeho osobnosti, a preto za primerané náklady na skoro 12 ročného maloletého považoval sumu cca 350,- Eur mesačne, z ktorej sumy sa odpočíta daňový bonus, ako aj prídavok na dieťa, ktoré matka poberá, čo v konečnom účtovaní dáva sumu 266,- Eur mesačne. Z príjmu manžela vo výške 1.235,- Eur mesačne a pri zohľadnení výdavkov okresný súd v zmysle § 62 ods. 2 veta druhá Zákona o rodine stanovil výživné v celkovej sume 133,- Eur mesačne ako približnú polovicu nákladov manželky na maloletého A.. Takto určené výživné považoval za primerané veku a potrebám dieťaťa ako aj zárobkovým, majetkovým možnostiam a schopnostiam otca. Okresný súd konštatoval, že výživné na maloleté dieťa má prednosť pred ostatnými výdavkami, preto pri určovaní výšky výživného neprihliadol na výdavky otca, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť. Mal za to, že výška určeného výživného nebude pre otca znamenať neprimerané finančné riziko.

13. Okresný súd určil, že matka zároveň bude maloletú A. zastupovať a spravovať jej majetok a nakoľko otcovi zakázal styk s maloletou, tento nemôže svoje právo plnohodnotne bez kontaktu s maloletou vykonávať.

14. Pokiaľ išlo o určenie a výšku výživného okresný súd vychádzal z odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa. Matka dieťaťa žiadala na maloletú A. výživné vo výške 300,- Eur mesačne, pričom napriek poučeniu na č.l. 417 spisu, ktoré prevzala dňa 28. apríla 2023, nepredložila žiadnu relevantnú listinu preukazujúcu výdavky na maloletú A.. V tomto prípade preto okresný súd postupoval podľa veku maloletej, regiónu, v ktorom maloletá žije, ako aj podmienok primeraným rozvoju jej osobnosti a za primerané náklady na skoro 9 a pol ročnú maloletú považoval sumu 310,- Eur mesačne, z ktorej sa odpočíta daňový bonus ako aj prídavok na dieťa, ktoré matka poberá, čo v konečnom účtovaní dáva sumu 225,- Eur mesačne. Z príjmu manžela vo výške 1.235,- Eur mesačne a pri zohľadnení výdavkov v zmysle § 62 ods. 2 veta druhá Zákona o rodine stanovil výživné v celkovej sume 133,- Eur mesačne ako o čosi viac, ako približnú polovicu nákladov manželky na maloletú A.. Takto určené výživné okresný súd považoval za primerané veku a potrebám dieťaťa, ako aj zárobkovým majetkovým možnostiam a schopnostiam otca. Pri určovaní výšky výživného okresný súd vzal do úvahy mesačné výdavky dieťaťa, zároveň však neprihliadol na výdavky otca, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť, pretože výživné na maloleté dieťa má prednosť pred ostatnými výdavkami. Považoval za zrejmé, že aj matka má voči dieťaťu vyživovaciu povinnosť, avšak vzhľadom na to, že v prevažnej miere sama zabezpečuje osobnú starostlivosť o dieťa, nepovažoval za možné od nej spravodlivo požadovať, aby zo svojho príjmu finančne zabezpečovala výživu dieťaťa v rovnakej miere ako otec a navyše maloletá vzhľadom na svoj zdravotný stav je odkázaná na lekárom predpísanú medikáciu, na ktorú skutočnosť okresný súd prihliadol. Ďalej

okresný súd poukázal, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov, pričom prihliadol i na nárast životných nákladov.

15. Pri rozhodovaní o návrhu matky na úpravu styku otca s maloletými – zákaz tohto styku, prihliadol najmä na záujem dieťaťa, ktorý je prvoradý a ktorý musia obaja rodičia rešpektovať. Okresný súd bol názoru, že pre zdravý duševný vývoj dieťaťa je dôležité, aby sa dieťa kontaktovalo so svojim rodičom, zachovalo si k nemu pozitívny postoj, udržiavalo s ním pozitívne citové väzby. Záujem dieťaťa však spočíva aj v tom, aby styk rodiča s dieťaťom bol pre dieťa čo najmenej traumatizujúci. Okresný súd poukázal na to, že zákaz styku otca s maloletým je vážnym zásahom do výkonu rodičovských práv a povinností a môže byť odôvodnený len okolnosťami na strane maloletých, resp. na strane rodiča. Tieto okolnosti musia byť natoľko závažné, že ochrana záujmu maloletých vyvoláva potrebu obmedziť prirodzený kontakt s otcom.

16. Okresný súd v tomto konkrétnom prípade nezistil negatívny vplyv matky maloletých na obmedzenie, resp. zákaz styku otca s maloletými, a preto skúmal ďalšie dôvody, ktoré by viedli k zákazu styku otca s maloletými. U otca maloletých detí znalci zistili prítomnosť duševnej poruchy, paranoidnú poruchu osobnosti. Uvedené ochorenie je trvalé, porucha osobnosti nie je liečiteľná a vyliečiteľná v súčasnosti dostupnými medicínskymi metódami. Vzhľadom k povahe poruchy osobnosti je veľmi ťažké pre osobu, ktorá je nositeľom týchto dispozícií, získať náhľad aj psychoterapeutickým vedením. Podľa znaleckého posudku prístup otca k výchove, k starostlivosti o maloletých nie je v najlepšom záujme maloletých a nie je ani v súlade s ich zdravým, psychickým a fyzickým vývinom. Otec nie je schopný osobne zabezpečiť náležitú výchovu a starostlivosť o maloleté deti. Pri uvádzaní svojich výchovných metód preferuje jedinou metódu – verbálne agresívne vyhrážanie sa deťom. Znalci zistili, že pri maloletých došlo k takému konaniu zo strany otca, ktoré viedlo k narušeniu ich pocitu bezpečia a ku psychickej destabilizácii, čo môže ovplyvniť ich ďalší psychický vývoj. Obe maloleté deti prežívajú k otcovi negatívny emocionálny vzťah, zo správania sa otca majú stres a strach, referujú o agresívne brachiálnych útokoch otca na deti a na matku. Otec nezaraďuje svoje deti ani do svojho hodnotového systému, ani do aktivít v oblasti svojich záujmov. Otec nie je adekvátnym maskulínnym vzorom pre maloletých. Skúsenosti s otcom a vnímanie správania sa otca môže ovplyvniť ďalší psychický vývoj maloletých z dôvodu absencie adekvátneho maskulínného rodičovského vzoru. Zároveň je podľa znalcov riziko osvojovania disfunkčného, konfliktného až agresívneho správania sa u maloletých ako forma učenia pozorovaním neadekvátneho vzoru. Prístup otca môže vážne ohroziť duševné zdravie maloletých, spôsobiť vznik výchovných a vyučovacích ťažkostí s ďalekosiahlymi negatívnymi dôsledkami na zdravý psychický, fyzický a osobnostný vývin maloletých v prípade pokračujúcej jeho snahy jednostranne a egocentricky presadzovať vlastný záujem. Podľa znalcov je minimálny až žiadny predpoklad zlepšenia rodičovských kompetencií a výchovných zručností otca maloletých A. a A.. Na základe všetkých týchto skutočností okresný súd dospel k záveru, že je v záujme maloletej A., aby v súčasnom období bol zakázaný styk otca s maloletou, ako aj, že je v záujme maloletého A., aby v súčasnom období bol zakázaný styk otca s maloletým.

17. Okresný súd v odseku 46. odôvodnenia napadnutého rozsudku poukázal na to, že dňa 13. júla 2022 nariadil uznesením č. k. 18P/83/2021-17 znalecké dokazovanie znalcom z odboru Psychológie, odvetvie Klinickej psychológie detí, Klinickej psychológie dospelých, Poradenská psychológia, znaleckú organizáciu Experti forenznej psychológie s. r. o. a dňa 05. apríla 2023 mu bol doručený znalecký posudok č. 34/2022 spolu s vyúčtovaním odmeny za vyhotovenie znaleckého posudku vo výške 3.501,22 Eur. Okresný súd uznesením č. k. 1P/83/2021-384 zo dňa 17. apríla 2023 priznal znaleckej organizácii znalečné vo výške 3.501,22 Eur a zároveň uložil Slovenskej republike – Okresnému súdu Brezno povinnosť vyplatiť znaleckej organizácii sumu 1.501,22 Eur na účet znaleckej organizácie, čiže vo výške rozdielu priznaného znalečného a poskytnutého preddavku, a to z rozpočtových prostriedkov tamajšieho súdu, keďže v tejto výške už neboli kryté preddavkom, čím štátu vznikli trovy. Voči uvedenému uzneseniu podal otec maloletých detí sťažnosť, ktorá bola uznesením tamajšieho súdu č. k. BR-1P/83/2021-599 zo dňa 04. augusta 2023 zamietnutá.

18. Okresný súd ďalej uviedol, že dňa 13. júla 2022 uznesením č. k. 1P/83/2021-22 nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria MUDr. Mészárosovou a dňa 12. apríla 2023 bol tamajšiemu súdu doručený znalecký posudok č. 17/2023 a posudok č. 18/2023 spolu s vyúčtovaním. Uznesením č. k. 1P/83/2021-399 zo dňa 25. apríla 2023 okresný súd priznal ustanovenej znalkyni MUDr. Mészárosovej znalečné za znalecký posudok č. 17/2023 vo výške 750,42

Eur a Slovenskej republiky – Okresnému súdu Brezno uložil povinnosť vyplatiť sumu 0,42 Eur, teda vo výške rozdielu priznaného znalečného a vyplateného preddavku, a to z rozpočtových prostriedkov tamajšieho súdu, keďže v tejto výške neboli kryté preddavkom, čím vznikli štátu trovy.

19. Uznesením č. k. 1P/83/2021-402 zo dňa 25. apríla 2023 okresný súd priznal znalkyni MUDr. Mészárosovej znalečné vo výške 811,68 Eur a uložil Slovenskej republiky – Okresnému súdu Brezno povinnosť vyplatiť znalkyni sumu vo výške 61,68 Eur ako rozdiel priznaného znalečného a vyplateného preddavku, a to z rozpočtových prostriedkov tamajšieho súdu, keďže v tejto výške neboli kryté preddavkom, čím štátu vznikli trovy. Okresný súd ďalej poukázal na to, že na deň 27. septembra 2023 vytýčil termín pojednávania, ktorého sa zúčastnili obe ustanovené znalkyne, nakoľko otec maloletých detí v rámci dokazovania navrhoval vykonať výsluch ustanovených znalkýň, ktoré majú v zmysle § 258 ods. 2 CSP nárok na náhradu účelne vynaložených hotových, preukázaných a uplatnených výdavkov a v súvislosti s ich priznaním vzniknú trovy štátu. Ich výška však v čase vyhlásenia rozsudku vo veci samej nebola súdu známa.

20. Okresný súd uviedol, že v prejednávanej veci sa navrhovateľ domáhal rozvodu manželstva a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode. V čase podania návrhu sa navrhovateľ domáhal, aby maloleté deti boli zverené do starostlivosti matky a styk s maloletými deťmi nežiadal upraviť. Podaním zo dňa 15. novembra 2021 navrhovateľ doplnil svoj návrh vo veci určenia výživného a aj vo veci starostlivosti o maloleté deti tak, že žiadal, aby maloleté deti boli zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Matka maloletých detí s návrhom navrhovateľa o zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov nesúhlasila. Nakoľko sa rodičia maloletých detí nevedeli dohodnúť na otázke do koho starostlivosti súd zverí maloleté deti a maloleté deti verbalizovali strach z ich otca a odmietali kontakty s otcom, okresný súd na návrh kolízneho opatrovníka prizval do konania znalca z odboru psychológia a znalca z odboru psychiatria na posúdenie, či otec maloletých netrpí duševnou chorobou v dôsledku ktorej môže svojim správaním ohroziť zdravie a vývin maloletých. Ako vyplynulo zo znaleckého dokazovania u otca maloletých detí sa zistila prítomnosť duševnej poruchy, paranoidná porucha osobnosti, pričom bolo vyhodnotené, že otec nie je vhodným výchovným vzorom pre maloleté deti, v dôsledku čoho okresný súd styk otca s maloletými deťmi zakázal.

21. Okresný súd konštatoval, že navrhovateľ nebol v konaní o zverenie maloletých detí úspešný, pričom vykonanie znaleckého dokazovania bolo aj v jeho záujme, aby sa potvrdila prípadne vylúčila existencia duševnej poruchy na jeho strane, a teda aby bolo možné rozhodnúť, či navrhovateľ ako otec má alebo nemá predpoklady na zabezpečenie starostlivosti o maloleté deti. Z uvedeného preto okresný súd rozhodol o povinnosti otca maloletých detí nahradiť štátu trovy, ktoré v danom konaní vznikli. Nakoľko v čase vyhlásenia rozsudku okresnému súdu nebola známa celková výška trov štátu v zmysle § 58 ods. 2 CMP, rozhodne o výške náhrady trov konania štátu samostatným uznesením po vydaní rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

22. Za aplikácie § 2 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, § 57 CMP a vzhľadom na skutočnosť, že návrh na náhradu trov konania nebol účastníkmi podaný, okresný súd o trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

23. Proti tomuto rozsudku a to výrokom VIII., IX., X., v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie otec. Podľa otca sudca vedel, kde je skutočná realita a skutočný koreň problému, navzdory tejto realite zjavne viac zavážili a rozsudok jednoznačne ovplyvnili absolútne nepravdivé a prekrútené znalecké posudky oboch znalkýň, účelovo zmanipulované výpovede maloletých detí a názory i postoje značne zaujatého kolízneho opatrovníka. Okresný súd sa nezaoberal skutočnosťou, že jeho kontakt s maloletými deťmi za tohto stavu je vylúčený a práve pretrhnutie väzieb s maloletými deťmi je do budúcnosti spôsobilé privediť maloletým deťom a jemu nezvratnú ujmu. Akákoľvek deformácia vzájomného vzťahu rodiča a dieťaťa je v dôsledku odcudzenia v neskoršej dobe len ťažko napravitelná. Týmto spôsobom nie je eliminovaný len on ako otec, ale spolu s ním všetci ostatní členovia rodiny z jeho strany. Navrhovateľ (otec) poukázal na výpovede svedkov A. A., D. H., A. F., kde zazneli myšlienky, ktoré boli v totálnom rozpore s posudkami oboch znalkýň. Vypočutí svedkovia sa zhodli na tom, že otec má právo na svoje deti a deti majú právo na svojho otca. Navrhoval, aby súd zvážil možnosť stretávania sa zo začiatku aspoň na pár hodín za prítomnosti kolízneho opatrovníka. V ďalej časti odvolania navrhovateľ citoval vety zo svedectiev I.

B., z výpovedí detí zo dňa 14.06.2023, zo 07.05.2022, 08.05.2022, 21.05.2022. Navrhovateľ (otec) nesúhlasil s výrokom X. rozsudku z dôvodu, že nie je spokojný s výsledkom znaleckých posudkov, a preto nesúhlasil, aby zaplatil 100 % súdne trovy štátu. Navrhol, aby krajský súd napadnutý rozsudok v časti odvolaním napadnutých výrokov zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na prejednanie a rozhodnutie vo veci samej.

24. K doručenému odvolaniu otca sa písomne vyjadrila matka v podaní zo dňa 24.11.2023 (č.l. 718 spisu). Uviedla, že navrhovateľ neuvádza žiadne nové relevantné dôvody, len konštatuje a uvádza výpovede detí, čo nie je ničím dôkazne overené. Okresný súd predmetnú celú vec prejednal, dal vyhotoviť rozsiahle znalecké posudky, podrobne vypočul všetkých účastníkov konania a znalcov, ktorí vypracovali znalecké posudky a tieto jednoznačne potvrdzujú skutočnosti, na základe ktorých rozhodol. Navrhla rozsudok okresného súdu v plnom rozsahu potvrdiť.

25. K doručenému odvolaniu otca sa písomne vyjadrila Okresná prokuratúra Brezno v podaní zo dňa 27.11.2023. K odvolaním napadnutým výrokom týkajúcim sa zákazu styku otca s jeho maloletými deťmi a náhrady trov konania poukázala na odsek 45. odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom okresný súd rozviedol dôvody aktuálnej nevyhnutnosti zakázať styk otca s maloletými deťmi, pričom svoje rozhodnutie postavil predovšetkým na záveroch znaleckých posudkov. Okresný súd v rámci konania zisťoval skutočnosti rozhodujúce pre správne posúdenie veci ohľadne styku s maloletými deťmi a dospel ku skutkovým záverom, na ktorých založil svoje rozhodnutie a svoje zistenia v ňom jasne a zrozumiteľne odôvodnil. Skutkové a právne zistenia okresného súdu vyplývajúce z dokazovania považovala za správne, dostatočne a presvedčivo preukázané, majúce oporu vo vykonaných dôkazoch. Okresná prokuratúra uviedla, že navrhovateľ v odvolaní neuviedol žiadne nové relevantné skutočnosti, poukázal v ňom len na niektoré vykonané dôkazy, ktoré majú preukazovať jeho tvrdenia uvádzané v návrhu, resp. počas konania. Navrhla rozsudok okresného súdu v napadnutých výrokoch podľa § 387 ods. 1 CSP v celom rozsahu potvrdiť.

26. K doručenému odvolaniu otca sa písomne vyjadril kolízny opatrovník v podaní zo dňa 23.11.2023 (č.l. 724 spisu). S odvolaním otca nesúhlasil a trval na svojom vyjadrení. Kolízny opatrovník uviedol, že sa stotožňuje so závermi znaleckého dokazovania. Ako je uvedené v znaleckom posudku a tiež opakovanými rozhovormi s maloletými deťmi, bolo potvrdené, že maloleté deti majú k otcovi negatívny emocionálny vzťah a z jeho správania prežívajú stres a strach. Otec nie je adekvátnym vzorom pre maloleté deti a výchovné prostredie otca nie je v súlade s ich zdravým psychickým a fyzickým vývinom. Styk otca s maloletými deťmi nie je v ich záujme, nakoľko osobnostná abnormalita otca môže mať negatívny vplyv na zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin maloletých detí. Navrhol rozhodnutie okresného súdu potvrdiť ako vecne s právne.

27. K vyjadreniu okresnej prokuratúry kolízny opatrovník v podaní zo dňa 07.12.2023 (č.l. 731 spisu) uviedol, že s ním súhlasí a zotrval na svojom písomnom vyjadrení a k vyjadreniu matky uviedol, že s ním súhlasí.

28. K doručenému vyjadreniu kolízneho opatrovníka a okresnej prokuratúry sa písomne vyjadrila matka v podaní zo dňa 08.12.2023, ktorá s ním v plnom rozsahu súhlasila a rozsudok okresného súdu považovala za správny.

29. Navrhovateľ v podaní zo dňa 12.12.2023 (č.l. 737-741 spisu) k vyjadreniam exmanželky, kolízneho opatrovníka a prokurátora uviedol, že pomyselná maska z tváre exmanželky bola odhalená. Po mnohých výzvach, prosbách o pomoc na exmanželku, rodinu, či jej priateľov, či kolegov odznieva rada „to si musíte vyriešiť sami“. Keby to bola pravda, tak dohodou mohli starostlivosť o ich deti vyriešiť bez súdu, bez nezmyselných pre deti traumatizujúcich i absolútne prekrútených a zbytočných znaleckých posudkov. Poukázal na históriu rozvodového konania, pričom podľa navrhovateľa exmanželka trpí hraničnou narcistickou poruchou osobnosti, pričom skutočný dôvod prečo došlo k stiahnutiu prvej žiadosti o rozvod z jari 2021 bola prvá fáza trojdielného cyklu narcistického zneužívania. Neskúsenosť a neznalosť oboch znalkyň situáciu nijako neospravedlňuje. Na druhú stranu odhaliť a správne diagnostikovať hraničnú narcistickú poruchu osobnosti je častokrát najzložitejšia úloha v oblasti psychológie. Žiadny doktor nedokáže určiť správnu diagnózu, pokiaľ pacient pri anamnéze vedome a účelovo klame. Tiež nemožno čakať úprimnosť, čestnosť a pravdu od človeka, ktorý nemá problém klamať ani sám seba. Pani doktorka J. mala v posudku úlohu zo 14tich bodov a dosť smutné je, že ani so 40 ročnou praxou nezvládla

ani jeden. Deviaty bod jej úlohy bolo zistiť, či niektorý z rodičov nemá snahu eliminovať toho druhého rodiča. História hovorí ale sama za seba a jasne. Trestné oznámenia na neho začali podávať až po druhej žiadosti o rozvod z 05. októbra 2021. Poukázal na vyjadrenia maloletého A. 20. apríla 2022, 25. apríla 2022 s tým, že 27. apríla 2022 bolo trestné sťaženie vo veci týrania (ex)manželky zastavené. Znalecký posudok od znalkyne K. nedokazuje traumy ani stopy po týraní. Ďalej poukázal na ďalšie SMSky, na vyjadrenie detského obvodného lekára A. F., pričom položil otázku čoho sa konkrétne deti boja, prečo sa deti nechcú podľa ich názoru stretávať s ich starou mamou a strýkom, mohol by byť tým pravým dôvodom fakt, že boli ako svedkovia vypovedať na kriminálnej polícii proti maminkiným krivým obvineniam, čo bolo skutočnou príčinou veľkého smútku na tvárach detí, keď sa blížil čas návratu k maminke, je možné, že deti čakal podrobný výsluchu maminky, čo je nelogické na telefonáte s deťmi minimálne deň pred spoločným víkendom, je možné, že ten skutočný názor detí nechce rešpektovať ani samotná maminka. K exmanželkinmu vyjadreniu uviedol, aby krajský súd vychádzal zo skutočných dôkazov, skutočných a pravdivých svedeckých výpovedí a celej dynamiky histórie o vzťahu viacej ako zo zámerne neúplných a celkom prekrútených znaleckých posudkov.

30. Ďalej poukázal na postoj kolízneho opatrovníka L. D., ktorej údajne záleží na záujme maloletých detí a na komunikáciu s pani D., ktorú popísal dátumovo a citáciou so záverom, že táto nie je zrejme ani slepá, ani hluchá, videla a počula výpovede svedka i oboch triednych učiteliek, počula názory všetkých svedkov, že deti majú právo na otca, že im to prospieja a tiež, že je to v ich najlepšom záujme. Zrejme sa svedectvá a názory svedkov, ktoré boli absolútne v rozpore so znaleckými posudkami, nepočúvali dobre. Navrhovateľ (otec) uviedol, že určite je ľahké a jednoduché stotožniť sa so závermi znaleckých posudkov, kde otec nie je adekvátnym vzorom pre maloleté deti, výchovné prostredie otca nie je v súlade s ich zdravým psychickým a fyzickým vývinom a osobnostná abnormalita otca môže mať negatívny vplyv na zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin maloletých detí, avšak podľa otca znalecké posudky sú neúplné a dokonale prevrátené. Je to zbraň, je rovnaká lož, ako aj nesprávna diagnóza jeho schizofrénie z mája 2016 a ďalší spôsob na týranie otca detí. Otec v ďalšej časti odvolania poukázal na postavenie prokuratúry, pričom vyjadril invetívny názor na osobu prokurátora okresnej prokuratúry s tým, že je pre neho ľahšie neuvažovať a opakovať všetko po pani D., oprieť sa o skreslené posudky a zmanipulované výpovede detí. V ďalšej časti poukázal na zákonné ustanovenia § 25, § 26 Zákona o rodine, § 28, § 344, § 345 Trestného zákona. Zvýraznil, že chce len tráviť čas so svojimi deťmi, a preto žiadal preskúmať všetky relevantné dôkazy, zamerať sa spravodlivo na záujem oboch maloletých detí, ktoré sú reálne týrané, na ich právo na otca a jeho právo i povinnosť podieľať sa na ich výchove.

31. K doručenému vyjadreniu otca sa písomne vyjadrila matka v podaní zo dňa 20.12.2023 (č.l. 747 spisu), ktorá s rozsudkom okresného súdu súhlasila.

32. K doručenému vyjadreniu otca sa písomne vyjadril kolízny opatrovník zo dňa 28.12.2023 (č.l. 749 spisu) a zvýraznil, že otec vo vyjadrení opakuje tvrdenia o zaujatosti kolízneho opatrovníka voči nemu. Kolízny opatrovník uviedol, že to, či maloleté deti klamú otca, nedokáže posúdiť a rovnako nebolo možné zhodnotiť, do akej miery môžu byť maloleté deti ovplyvnené matkou. Z tohto dôvodu bolo súdu navrhnuté prijať do konania znalca, ktorý posúdi, čo je v záujme maloletých detí. Výsledky znaleckého dokazovania rešpektuje a nevidí dôvod na jeho spochybnenie. Na svojom vyjadrení zotrval v celom rozsahu.

33. Postupom krajského súdu, a to podaním zo dňa 17.01.2024, bolo vyjadrenie matky k vyjadreniu otca zo dňa 20.12.2023 doručené otcovi, kolíznemu opatrovníkovi a okresnej prokuratúre na vedomie a zároveň vyjadrenie kolízneho opatrovníka zo dňa 28.12.2023 bolo doručené na vedomie Okresnej prokuratúre Brezno, navrhovateľovi (otcovi maloletých detí) a manželke (matke maloletých detí).

34. Krajský súd v Žiline ako súd odvolací (§ 34 CSP) na základe podaného odvolania otcami maloletých detí preskúmal vec v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 65, § 66 CMP a za aplikácie ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP, keď odvolanie bolo podané osobou oprávnenou a v zákonnej odvolacej lehote, postupom bez nariadenia pojednávania verejným vyhlásením rozsudku krajským súdom za rešpektovania ust. § 219 ods. 1,3 CSP bol rozsudok okresného súdu v napadnutých výrokoch VIII., IX. potvrdený ako vecne správny podľa § 387 ods. 1,2 CSP za stavu, ak nebolo potrebné zopakovať a ani doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem. Rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku X. a v závislom výroku XI. zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. a) CSP a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Vo výrokoch I., II., III., IV., V., VI., VII. odvolaním nenapadnutých rozsudok okresného súdu zostal

nedotknutý, čo vyjadril krajský súd vo výroku svojho rozsudku. Rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

35. K procesnému postupu krajského súdu, ktorý prejednal odvolanie otca maloletých detí bez nariadenia pojednávania, sa poukazuje na uznesenie Krajského súdu v Žiline č.k. 13CoP/7/2024-769 zo dňa 25.01.2024, keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli Krajského súdu v Žiline v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením, v zmysle vyššie uvedeného uznesenia krajského súdu dňa 30.01.2024 a na webovej stránke Krajského súdu v Žiline, na základe čoho boli splnené podmienky k verejnému vyhláseniu rozsudku krajským súdom.

36. Krajská prokuratúra Banská Bystrica, so sídlom Partizánska cesta 1, 975 62 Banská Bystrica 1, v podaní zo dňa 29.01.2024, doručenom v odvolacom konaní, a to dňa 30.01.2024 oznámila, že preberá vstup do konania, ktorý vykonala a doposiaľ realizovala Okresná prokuratúra Banská Bystrica, pracovisko Brezno. Na základe tohto podania v súlade s ust. § 13 ods. 1 CMP v spojení so zákonom č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre došlo k vstupu Krajskej prokuratúry Banská Bystrica do konania v štádiu odvolacieho konania, o ktorom vstupe Krajskej prokuratúry Banská Bystrica do konania súd nevydáva žiadne rozhodnutie a uvedené bolo vyjadrené v záhlavovej časti rozsudku krajského súdu.

37. Krajský súd za rešpektovania ust. § 65, § 66 CMP uvádza, že základom pre jeho konanie bolo odvolanie otca maloletých detí proti rozsudku okresného súdu, keď odvolaním namietal výroky VIII., IX. rozsudku okresného súdu, ktorými výrokmi bol zakázaný styk otca s maloletým A. a maloletou A.. Osobitne otec napadol výrok X. o nároku štátu na náhradu trov konania.

38. Pokiaľ išlo o výroky I., II., III., IV. V., VI., VII. otec maloletých detí ich nenamietal, a to výrok o rozvoze manželstva, zverenie maloletých detí do osobnej starostlivosti matky ani rozhodnutie o oprávnení a povinnosti zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok matkou, nenamietal ani rozhodnutie o výživnom, preto v tomto rozsahu rozsudok okresného súdu zostal nedotknutý, podľa rozsahu a obsahu odvolania otca maloletých detí, tieto výroky neboli napadnuté jeho odvolaním. Odvolací súd len k úplnosti dodáva k ostatným odvolaním otca nenapadnutým výrokom, že nezistil ani ich nesprávnosť.

39. Pretože odvolací súd v celom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie zákazu styku otca s maloletými deťmi (výroky VIII. a IX. napadnutého rozsudku), a pretože v tejto časti zdieľa právne závery súdu prvej inštancie, ktorý v tejto časti vec správne právne posúdil s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP, odkazuje na odôvodnenie písomného vyhotovenia rozsudku, pretože nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov prvoinštančného súdu v tejto časti odchýliť.

40. Predmetom odvolacieho prieskumu bolo posúdenie otázky úpravy styku okresného súdu, keď otec maloletých detí vo svojom odvolaní namietal výrok VIII. a IX. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol o zákaze styku otca s maloletými deťmi, navrhol v tejto časti napadnutý rozsudok zrušiť. Odvolateľ namietal závery znaleckého posudku v časti týkajúcej sa zákazu styku otca s maloletými deťmi ako aj skutočnosť, že okresný súd nezobral do úvahy ďalšie vykonané dôkazy, a to hlavne výpovede svedkov, učiteliek maloletých detí p. A. A., ktorí sa zhodli v tom, že má právo na svoje deti a deti majú právo na svojho otca.

41. Podľa § 191 ods. 1 CSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivosti prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

42. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané procesné dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a relevantnosti pre rozhodnutie. Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je právnymi predpismi obmedzovaný v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten – ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov. Hodnotiacia úvaha súdu pritom ale nie je svojvoľná, súd musí vychádzať zo všetkého, čo vyšlo v konaní najavo. Tieto skutočnosti musí súd rešpektovať a musí správne určiť ich vzájomný vzťah. Pritom súd nie je viazaný žiadnym poradím významu a dôkaznej sily jednotlivých dôkazov.

43. Civilný mimosporový poriadok ukladá účastníkom povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (§ 25 CMP), pričom v mimosporovom konaní je súd povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci (§ 36 CMP). O tom, ktoré z označených dôkazov budú vykonané, rozhoduje vždy súd (§ 185 ods. 1 CSP). To znamená, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a ani nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov preto nie je vadou spôsobujúcou účastníkovi konania odňatie možnosti konať pred súdom, pretože je vecou súdu, aby rozhodol, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. Zároveň sa uvádza, že je to súd, ktorý hodnotí tieto dôkazy a pokiaľ účastník konania nesúhlasí s hodnotením vykonaných dôkazov okresným súdom, ani táto okolnosť nie je dôvodom pre konštatovanie porušenia práva účastníka na spravodlivý proces.

44. V prejednáwanej veci súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie primárne smerujúce k ustáleniu osoby rodiča, ktorému by mali byť deti zverené do osobnej starostlivosti, a tým aj na posúdenie osobnosti rodičov, vzťahu rodiča k dieťaťu, vzťahu detí ku každému rodičovi s ohľadom na rešpekt k právu dieťaťa stykať sa s druhým rodičom a okolnosť, či styk rodiča s maloletými deťmi je v najlepšom záujme maloletých detí.

45. Okresný súd venoval náležitú pozornosť zisteniu všetkých rozhodných skutočností a mal spoľahlivé a dostatočné podklady aj pre správne rozhodnutie vo veci úpravy styku otca s maloletými deťmi, rozhodol na základe dostatočne zisteného skutkového stavu a v súlade s ust. § 36 Zákona o rodine.

46. Podľa § 25 ods. 3 Zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo zakáže styk maloletého dieťaťa s rodičom, ak nie je možné zabezpečiť záujem maloletého dieťaťa obmedzením styku maloletého dieťaťa s rodičom.

47. Krajský súd poukazuje na to, že nie v každej rodine sú vzťahy medzi jej členmi ideálne. V individuálnych prípadoch môže naopak zachovávanie nepriaznivých vzťahov vyjsť k ohrozeniu zdravého vývinu maloletého dieťaťa. Nie je preto v záujme maloletého dieťaťa a ani zákonodarcu za každú cenu trvať na dodržiavaní pravidla o zachovaní pravidelného styku maloletého dieťaťa s oboma rodičmi. Vyššie citované ustanovenie obsahuje výnimku z tohto pravidla a umožňuje súdu v odôvodnených prípadoch (musí ísť o okolnosti na strane dieťaťa) obmedziť alebo úplne zakázať styk rodiča s maloletým dieťaťom. Ide o prípady, kedy rodič svojim správaním a konaním ohrozuje mravnosť dieťaťa, nevhodne vplýva na jeho fyzický, psychický vývoj, zdravotný stav a výchovu. Súd musí vždy skúmať, či styk s rodičom skutočne ohrozuje zdravie dieťaťa alebo naopak, či takýto stav je vyvolaný druhým rodičom, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, prípadne preferenčným rodičom. V záujme dieťaťa je to, aby vyrastalo v atmosfére šťastia, lásky, porozumenia, stability, tolerancie a harmónie, aby jeho vývoj a výchova smerovala k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti. Je potrebné mať na zreteli, že záujem dieťaťa aj v zmysle Čl. 5 Zákona o rodine musí byť prvoradým hľadiskom akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí. Taktiež je v záujme maloletého dieťaťa, aby vyrastalo v pokojnom prostredí bez stresov a rozširovalo svoje kontakty s osobami, ku ktorým má kladný vzťah.

48. Pokiaľ ide o Znalecký posudok č. 34/2022 znaleckej organizácie Experti forenznej psychológie, s.r.o. z odboru psychológia (č.l. 278-313 spisu) z jeho záverov vyplýva, že prístup otca k výchove, k starostlivosti o maloletých, nie je v najlepšom záujme maloletých a nie je ani v súlade s ich zdravým psychickým a fyzickým vývinom. Podľa vyjadrenia maloletých v domove u otca prežívali strach a stres, verbalizovali skúsenosť s brachiálnym správaním otca vo vzťahu k maloletému A.. Maloletá A. referuje o nočných desoch viažucich sa na otca. Prístup otca môže vážne ohroziť duševné zdravie maloletých, spôsobiť vznik výchovných a vyučovacích ťažkostí s ďalekosiahlymi negatívnymi dôsledkami na zdravý psychický, fyzický a osobnostný vývin maloletých, v prípade pokračujúcej jeho snahy jednostranne a egocentricky presadzovať vlastný záujem. Znalec konštatoval aj to, že vzájomné vzťahy otca k deťom sú deformované, maloleté deti odmietajú otca z dôvodu neadekvátneho správania sa otca k maloletým aj k ich matke, podmieneného osobnostnou abnormalitou – osobnosť je abnormne štruktúrovaná so znakmi paranoidnej poruchy osobnosti a so znakmi afektívnej poruchy hypománie, so zvýraznenou agresivitou a so sklonom k asociálnemu správaniu. Osobnostná abnormalita otca môže mať negatívny vplyv na zdravý psychický, fyzický a sociálny vývoj maloletých detí. Obe maloleté deti prežívajú k otcovi negatívny emocionálny vzťah, zo správania sa otca majú stres a strach, referujú o agresívne brachiálnych útokoch otca na deti a na matku. Otec nie je adekvátnym maskulinným vzorom pre maloletých. Maloleté deti otca odmietajú a majú strach sa s otcom stretávať, v prítomnosti otca bez

prítomnosti matky sa cítia ohrozené, bezmocné. Znalec konštatoval, že skúseností s otcom a vnímanie správania sa otca môže negatívne ovplyvniť ďalší psychický a fyzický vývoj maloletých z dôvodu absencie adekvátneho maskulinného rodičovského vzoru. Zároveň je riziko osvojovanie disfunkčného konfliktného až agresívneho správania sa u maloletých ako forma učenia pozorovaním neadekvátneho otcovského vzoru. Pre ťažký sociálny kontakt je otec rezistentný voči psychoterapii a osobnostná abnormalita otca je odolná voči zmene, je minimálny až žiadny predpoklad zlepšenia rodičovských kompetencií a výchovných zručností otca maloletých A. a A..

49. V Znaleckom posudku č. 18/2023 vypracovaného znalkyňou MUDr. Denisou Mészárosovou z odboru psychiatria bol vyjadrený záver, podľa ktorého znalkyňa zistila u otca prítomnosť duševnej poruchy, paranoidnú poruchu osobnosti, ktoré ochorenie je trvalé, porucha osobnosti nie je liečiteľná a vyliečiteľná v súčasnosti dostupnými medicínskymi metódami. Vzhľadom k povahe poruchy osobnosti je veľmi ťažké pre osobu, ktorá je nositeľom týchto dispozícií získať náhľad aj psychoterapeutickým vedením. Tu je potrebné, aby osoba, ktorá uvedenou poruchou osobnosti trpí, získala náhľad, aby došlo u takej osoby k pochopeniu, že je možné korigovať vlastné osobnostné rysy a neobviňovať druhých z vlastných neúspechov vo vzťahoch a v živote. Znalkyňa vyjadrila, že u otca vyvstáva potreba navrhnuť psychoterapiu na získanie náhľadu na vlastnú situáciu, resp. prevzatia zodpovednosti za vzniknutú situáciu bez obviňovania iných, pričom vyjadrila aj to, že prítomnosť duševnej poruchy nie je u rodiča jednoznačným dôvodom na konštatovanie narušenia výchovného vplyvu na maloleté deti, avšak táto otázka spadá do kompetencie znalca psychológa.

50. Hoci otec maloletých detí zastával názor, že odmietavý postoj maloletých detí voči nemu je spôsobený výlučne konaním matky, ktorá maloleté deti manipuluje, tak odvolací súd poukazuje na závery Znaleckého posudku č. 34/2022, z ktorých vyplýva, že „správanie rodičov nie je účelovo motivované tendenciou eliminovať druhého rodiča z výchovnej starostlivosti a minimalizovať jeho kontakt s maloletými deťmi“. Ďalej znalec vyjadril, že prístup matky k maloletým deťom a vplyv výchovného prostredia matky je v najlepšom záujme maloletých detí v súlade s ich zdravým psychickým a fyzickým vývinom, pričom výchovné prostredie otca nie je zo psychologického hľadiska pre maloleté deti vhodné s prihliadnutím na ich vek a je v rozpore s najlepším záujmom maloletých detí a nie je v súlade s ich zdravým psychickým a fyzickým vývinom, ak otec prezentoval svoj neadekvátny výchovný prístup: „čo je dôležité, hovorím na jednoduchých a vtipných príkladoch, aby to pochopili. Napríklad má nenapadá, pokazili ste mi myšlienku. Hovorím aj, prečo to treba urobiť a čo sa stane, keď to neurobíme teraz a čo sa stane, ak to neurobíme vôbec. Spomínam si, že deti nevedia, čo odo mňa čakať. Ja som povedal, že dá sa čakať, že snehuliak sa roztopí a dá sa čakať, tzn. že deťom som povedal, že keď ma nebude poslúchať, keď budete drzé, keď mi budete vedome klamať a byť arogantné a rozdrapené, myslíte si, že budem láskavý ku Vám? Decka to pochopili“. Práve z dôvodu neadekvátneho správania sa otca k maloletým aj k ich matke podľa znalca deti otca odmietajú, pričom nie sú ovplyvňované druhým rodičom. Aj zo Správ kolízneho opatrovníka zo šetrenia pomerov zo dňa 31.01.2022 a 24.03.2022 vyplynulo, že vzťahy medzi rodičmi sú narušené, že maloletý A. sa nechce stretávať s otcom, lebo má z neho strach z jeho správania, rovnako sa bojí reakcii otca maloletá A.. Podľa Správy kolízneho opatrovníka zo dňa 24.03.2022 (č.l. 151 spisu) tento zistil, že dostavenie sa na pojednávanie aj maloletých detí malo negatívny vplyv na prežívanie maloletého A.. Maloletý A. i maloletá A. uviedli, že sa s otcom nechcú stretnúť, boja sa toho, ako bude otec vystrájať a napádať ich mamu.

51. Je potrebné poukázať odvolacím súdom i na to, že okresný súd sa pokúsil o nápravu pomerov medzi účastníkmi konania a neodkladným opatrením podľa Zápisnice o pojednávaní zo dňa 20. apríla 2022, a to uznesením č.k. 1P/83/2021-158 upravil styk otca s maloletými, ktoré uznesenie platilo do 31.07.2022. Po vydaní tohto uznesenia však kolízny opatrovník Správou zo dňa 07.06.2022 okresný súd informoval o tom, že maloleté deti vyjadrili nesúhlas so stretávaním sa s otcom, keď posledný styk sa uskutočnil v sobotu 04.06.2022, kedy došlo k situácii, na základe ktorej deti oslovili starú matku, aby ich v rámci upraveného styku s otcom prišla zobrať od otca, ktorá informácia bola kolíznemu opatrovníkovi poskytnutá kontaktovaním príslušníkmi Policajného zboru Podbrezová, keď maloleté deti v dôsledku vyhrotenej situácie takto starú matku o ich odvezenie z miesta bydliska otca žiadali. Kolízny opatrovník preto konštatoval, že upravený styk otca neplní účel a ani nie je v záujme maloletých detí, a práve pre odborné zhodnotenie tejto situácie navrhol do konania prizvať znalca. Následne okresný súd uznesením nariadené neodkladné opatrenie zrušil.

52. V Správe kolízneho opatrovníka zo dňa 31.05.2023 (č.I.516 spisu) bolo konštatované, že zamedzením vplyvu otca na maloleté deti došlo u maloletých k pozitívnej zmene v ich prežívaní, sú vyrovnannejšie a pokojnejšie, avšak u maloletého A. ustupuje zajakávanie a u malotej A. sa neopakujú epileptické záchvaty, u maloletých detí však ostáva miera ohrozenia – bez ohrozenia, preto kolízny opatrovník navrhol styk otca s maloletými deťmi zakázať, keďže jeho osobnostná abnormalita môže mať negatívny vplyv na zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin maloletých detí. Maloletý A. v rámci vyjadrenia do Zápisnice o pojednávaní zo dňa 14. júna 2023 (č.I. 528 spisu) okrem iného uviedol, že má predstavu, že bude pri ňom rodina, ale nie z otcovej strany, nechce prežívať strach z povedania si svojho názoru, vyjadril sa, že má otca rád, asi týždeň by pri otcovi nevydržal. Maloletá A. uviedla, že si vie predstaviť, že by bývala týždeň u ocka a týždeň u mamy, ale by sa jej to nepáčilo, v podstate z jej výpovede vyplynulo, že má z otca strach. Z ďalšej Správy kolízneho opatrovníka zo dňa 29.02.2023 (č.I. 635 spisu) vyplynulo stanovisko maloletých detí, že sa s otcom nechcú stretávať, pretože majú z neho strach, boli spokojné, že otec má zakázaný styk. Otec maloletých detí v rámci pohovoru reagoval, že tvrdenia matky v znaleckých posudkoch sú klamstvá. Otcom navrhnutí svedkovia A. A., M. sa vyjadroval ako svedok stretnutia otca s deťmi dňa 07.05.2022 a v minulosti. Zo svojho hľadiska hodnotil vzťah manžela k deťom ako vyložene pozitívny. Svedkyňa pani A. H. sama uviedla, že maloletý A. mal záujem rozprávať sa o otcovi aj o matke, ale vždy túto debatu uľala a sústredila jeho pozornosť smerom k škole, pričom si myslí, že má rád maloletý A. oboch rodičov. Pani A. F. uviedla, že maloletá A. sama od seba osobu otca nespomína. V čase, keď videla maloletých v prítomnosti otca, na ňu vystrašene nepôsobili.

53. Podľa obsahu Úradného záznamu kolízneho opatrovníka zo dňa 21.09.2023, maloletý A. popisoval nepríjemnú situáciu, podľa ktorej otec prišiel za ním do základnej umeleckej školy, pričom bol toho názoru, že keď má otec zákaz styku s nimi, tak si bol istý, že toto sa nemôže stať a počas tejto návštevy bol v strese, aj keď to nedal najavo.

54. Z vyššie uvedených zistení popísaných aj okresným súdom v odôvodnení rozsudku viažucemu sa k odvolaním napadnutým výrokom nepochybne vyplývalo, že odmietavý postoj maloletých detí k otcovi nie je výsledkom správania sa matky (a jej manipulácie detí ako tvrdí otec maloletých detí), ale predovšetkým samotným otcom maloletých na základe už prežitých skúseností s ním. Z vykonaného dokazovania bolo tak zrejmé, že odmietanie otca maloletými deťmi vyplýva z chovania sa otca k rodine, k matke maloletých detí, pričom všetky problémy, ktoré viedli k rozvodu manželstva, sa v plnej miere podieľali aj na narušení vzťahu otca s maloletými deťmi, dôsledkom ktorej skutočnosti je negatívny vzťah maloletých k otcovi.

55. Krajský súd poukazuje na to, že súd musí vždy prihliadať na najlepší záujem dieťaťa, predovšetkým na jeho zdravý psychický a fyzický vývoj, a teda na zabezpečenie jeho riadnej výchovy. Záujem dieťaťa však nie je možné stotožniť so subjektívnymi predstavami rodičov o realizácii svojho výchovného pôsobenia. Okresný súd pri rozhodovaní zohľadňoval všetky relevantné skutočnosti, taktiež prihliadol na najlepší záujem maloletých detí, keď rešpektoval aj ich vyjadrenie, že s otcom sa nechcú stretávať a závery znaleckého posudku. Je potrebné uviesť, že maloleté deti dostatočne vyjadrili svoj názor aj pred znalcom. Znalecké posudky, ktoré boli vypracované v predmetnom konaní, korešpondovali aj s odporúčaniami kolízneho opatrovníka. Maloleté deti majú z otca strach, nechcú sa s ním stretávať. Maloleté deti sa boja nepredvídateľných a náhlych reakcií otca, ktoré sú impulzívne, ako to vyplynulo zo znaleckého dokazovania. Z takto vykonaného dokazovania mohol súd prvej inštancie vyvodiť záver, že boli splnené predpoklady pre momentálny zákaz styku otca s maloletými deťmi.

56. Pokiaľ otec maloletých detí v odvolaní spochybňoval všetky závery znalcov, kolízneho opatrovníka, návrhy matky, vytrhával z kontextu pozitívne informácie o svojej osobe a na ich základe sa domáhal priaznivejšieho rozhodnutia v prospech seba, tak na druhej strane neprišiel so žiadnymi konštruktívnymi návrhmi alebo riešeniami, nenavrhol žiadneho odborníka na to, kde by mohol absolvovať terapiu smerujúcu k schopnosti komunikovať s maloletými deťmi, nenavrhol žiadnu nestrannú a nezávislú osobu, ktorá by mohla v začiatkoch asistovať pri stretávaní sa otca s deťmi do doby, kým sa ich už narušený vzťah znormalizuje. Sama o sebe len jedna veta vo vyjadrení otca, aby došlo k úprave stretávania za účasti kolízneho opatrovníka, nebola postačujúcou. Podľa názoru odvolacieho súdu otec v odvolaní ani v následnom vyjadrení nepoukazuje na žiadne relevantné argumenty, pre ktoré by vo veci ustanovení znalci ako odborníci nevykonávali svoju prácu profesionálne a takú argumentáciu, ktorá by ich závery relevantným spôsobom spochybnila.

57. Krajský súd uvádza, že pokiaľ otec tvrdí pozitívny vzťah k deťom, tak je potrebné, aby na sebe pracoval a pokiaľ na sebe pracuje, tak postupnými krokmi si maloleté deti môže získať len pomaly a na dobrovoľnej báze osobným kontaktom. Zo strany otca, aj keď má styk zakázaný a s deťmi sa aktuálne nestretáva, je dôležité pracovať na tom, aby vedel reagovať, správať sa v prítomnosti detí tak, aby si ich získal, aby ho neodmietali a nebáli sa ho. V tejto súvislosti zdôrazňuje odvolací súd, že zákaz styku rodiča s dieťaťom autoritatívne vyslovený súdom nemožno vnímať ako zákaz styku trvalý, časovo neobmedzený, pretože aj keď zákon jeho účinnosť výslovne stanovením nejakej lehoty neobmedzuje orgány sociálnoprávnej ochrany ako aj súd, každý v rozsahu svojej pôsobnosti musia skúmať, či dôvody tohto opatrenia trvajú, inak povedané, či toto opatrenie postupom času a zmenou okolností sa nestalo neprimeraným. Aj z ustanovenia § 26 Zákona o rodine vyplýva, že ak sa menia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

58. Zvýrazňuje krajský súd, že v živote detí zohrávajú dôležitú úlohu obaja rodičia, preto je nevyhnutné pokúšať sa o nápravu vzťahov medzi rodičmi a deťmi, prípadne aj v spolupráci s odborníkmi. V prípade, ak sa vzťahy zlepšia, potom otec môže podať návrh na zrušenie zákazu styku. Aktuálne však určujúcim bol najlepší záujem maloletých detí, keď aj z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že záujmy detí a rodičov majú byť vo vzájomnej rovnováhe, ale zvrchovaný záujem dieťaťa môže podľa okolností konkrétneho prípadu prevážiť nad záujmom rodiča, pričom posúdenie proporcionality spočíva na vnútroštátnych súdoch, ktoré sú v bezprostrednom kontakte so zúčastnenými stranami (rozsudok ESĽP vo veci Elsholz proti Nemecku).

59. Vzhľadom na zistené skutočné okolnosti odvolací súd nepochybuje o správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie napadnutými výrokmi VIII. a IX., pričom odvolanie otca neobsahuje žiadne také skutočnosti, ktoré by správnosť záverov okresného súdu vyvrátili. Odvolací súd preto rozhodnutie okresného súdu v napadnutých výrokoch VIII. a IX. potvrdil ako vecne správne podľa ust. § 387 ods.1 CSP.

60. Dodáva odvolací súd, že z judikatúry tak národných ako aj nadnárodných súdov vyplýva, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania. Na argumentáciu otca, ktorá bola irelevantná pre predmetnú vec, zachádzajúca podrobne do detailov, nespôsobilá ovplyvniť rozhodnutie o zákaze styku otca s maloletými deťmi, odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

61. Krajský súd však konštatuje, že zo strany súdu prvej inštancie došlo k pochybeniu pri rozhodovaní výrokom IX. o nároku štátu na náhradu trov konania, a preto musel odvolací súd v tejto časti napadnutý rozsudok zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie podľa § 389 ods. 1 písm. a) CSP. Krajský súd uvádza, že ust. § 58 CMP ukladá súdu rozhodnúť o nároku na náhradu a o výške trov konania v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Na rozdiel od všeobecnej koncepcie Civilného sporového poriadku rozhoduje v tomto prípade súd jediným rozhodnutím aj o nároku aj o vyčíslení náklady trov konania (štátu), a preto pokiaľ súd prvej inštancie v konečnom rozhodnutí nerozhodol o výške trov konania, bude musieť v ďalšom konaní tento nedostatok odstrániť.

62. Zároveň krajský súd poukazuje aj na to, že konanie o rozvod manželstva, s ktorým je spojená úprava práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva, nie je sporovým konaním, v ktorom by sa posudzovala úspešnosť či neúspešnosť toho ktorého účastníka, resp. sporovej strany. V takýchto typoch konaní sa znalecké dokazovanie zásadne nariaďuje za účelom zistenia nie skutočností, ktoré sú v záujme toho ktorého účastníka, ale v záujme maloletého dieťaťa. Pokiaľ sa teda navrhuje rozhodnúť o úprave práv a povinností jedného z rodičov k maloletým deťom, teda o starostlivosti o maloleté deti, znalecký posudok v takomto konaní je v zásade vždy v záujme maloletých detí bez ohľadu na tú skutočnosť, ktorý z účastníkov konania znalecký posudok navrhol nenavrhol, prípadne súhlasil alebo s ním nesúhlasil, prípadne, ak tento znalecký posudok navrhol kolízny opatrovník. Náhradu trov konania štátu, ktorý zaplatil znalcovi znalečné, by preto mal znášať tak otec ako i matka maloletých detí, pokiaľ v konaní nebolo preukázané, že navrhnutie takého dôkazu nie je šikanóznym

výkonom práva. V súdnej veci existovali názorové nezhody ohľadom osobnej starostlivosti maloletých detí medzi rodičmi, pre posúdenie postojov rodičov bolo kolíznym opatrovníkom navrhnuté nariadenie znaleckého dokazovania a práve pre odlišné postoje rodičov bolo aj vo veci potrebné nariadiť znalecké dokazovanie a pokiaľ otec vzniesol pochybnosti o správnosti znaleckého posudku podaného vo veci, bolo dôvodné tieto odstrániť aj výsluchom znalca na pojednávaní. Okresný súd však pri rozhodovaní o povinnosti otca nahradiť trovy štátu, ktoré v danom konaní vznikli, nevychádzal z charakteru tohto mimosporového konania, pretože túto povinnosť uložil otcovi ako „neúspešnému účastníkovi konania“, pričom v rámci tohto konania úspešnosť či neúspešnosť zhodnocovania nie je namieste. Z uvedeného okresný súd v novom konaní za vzatia do úvahy návrhu kolízneho opatrovníka na nariadenie znaleckého dokazovania, ako aj samotnú potrebu nariadiť vo veci znalecké dokazovanie vzhľadom na odlišné postoje a nezhody navrhovateľa a manželky navrhovateľa ohľadom výchovy maloletých detí, úpravy styku, posúdi všetky okolnosti prípadu, tieto zváži aj cez úpravu v § 55 CMP a o nároku na náhradu trov štátu opätovne rozhodne za dodržania ust. § 58 CSP.

63. Podľa § 391 ods. 2 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

64. Podľa § 396 ods. 3 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

Poučenie:

Proti tomu rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul (t.j. vykonateľné rozhodnutie), môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa ust. § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa ust. § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa ust. § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

Podľa ust. § 430 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa ust. § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa ust. § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Podľa ust. § 421 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa ust. § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Podľa ust. § 433 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.

Podľa ust. § 434 CSP dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa ust. § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.